

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Економічний факультет

Кафедра менеджменту і маркетингу

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕКСПЕРТИЗА ТОВАРІВ

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Освітня програма «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»

Спеціальність 073 Менеджмент

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 3 від 23 листопада 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023-2024 н.р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Експертиза товарів
Викладач (-і)	Ціжма Оксана Анатоліївна, викладач кафедри менеджменту і маркетингу
Контактний телефон викладача	+380509140302
E-mail викладача	oksana.tsizhma@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний, заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку консультацій, розміщеному на сайті кафедри https://kmim.pnu.edu.ua/hrafik-konsultatsij/
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Експертиза товарів – це дослідження якості (споживчих властивостей, нешкідливості, харчової цінності тощо), кількості та відповідності умовам нормативної документації, умовам договору (контракту) партії (або окремого) товару з поданням мотивованого, об'єктивного (незалежного), кваліфікованого висновку.</p> <p>Предмет вивчення дисципліни «Експертиза товарів» – процес належної перевірки якості та кількості товару компетентними спеціалістами на замовлення зацікавленої юридичної або фізичної особи</p> <p>Об'єкт дослідження дисципліни «Експертиза товарів» – матеріальний носій інформації про факти, які складають зміст дослідження щодо експертизи.</p> <p>Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:</p> <p>Змістовий модуль 1. Теоретичні основи експертизи товарів</p> <p>Змістовий модуль 2. Експертиза різних груп товарів та оформлення результатів експертизи</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Метою викладання навчальної дисципліни «Експертиза товарів» придбання теоретичних знань, практичного уміння і навичок експертної оцінки товарів, необхідних для фахової діяльності експерта, організації та проведення товарознавчих експертиз кількості та якості товарів вітчизняного та закордонного виробництва.</p> <p>Основними завданнями вивчення дисципліни «Експертиза товарів» є вивчення основних понять, термінів і методів експертизи; правових аспектів і організації проведення товарознавчої експертизи; особливостей експертизи продовольчих товарів закордонного виробництва; особливостей товарознавчої експертизи окремих груп продовольчих товарів рослинного і тваринного походження.</p> <p>Основними цілями вивчення дисципліни є теоретична й практична підготовка студентів щодо організації робіт із забезпечення та проведення експертизи товарів.</p> <p>У результаті вивчення навчальної дисципліни «Експертиза товарів» студент повинен знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> основи і методи товарознавчої експертизи продовольчих та непродовольчих товарів; правові аспекти проведення експертизи продовольчих та непродовольчих товарів; організацію проведення товарознавчої експертизи та її документальне оформлення; <p>Студент повинен вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> проводити товарознавчу експертизу продовольчих товарів вітчизняного та закордонного виробництва. 	

Після вивчення початкової дисципліни студент повинен оволодіти такими **комунікаціями**:
 здатність організувати обстеження та дослідження об'єктів експертизи;
 здатність проведення експертизи товарів.

Вивчаючи навчальну дисципліну студент набуває **автономності та відповідальності**, що проявляється у наступному:

здатність самостійно та неупереджено приймати рішення при проведенні експертизи товарів;

здатність до формування та оформлення об'єктивних і обґрунтованих висновків експерта в актах експертизи.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук.

Загальні компетентності:

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК 10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.

Результати навчання:

ПРН 3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.

ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни 90 год.

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20
семінарські заняття	20
самостійна робота	50

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
8	073 «Менеджмент»	4	вибірковий

Тематика курсу

Тема	кількість год.					
	Денна форма			Заочна форма		
	лек- ції	семіна- рські	самостій- на робота	лек- ції	семіна- рські	самостій- на робота

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи експертизи товарів

Тема 1. Поняття, мета, завдання та інформаційні засоби експертизи товарів	4	1	5	1	1	9
---	---	---	---	---	---	---

Тема 2. Організація та технологія проведення експертизи товарів	2	4	5	-	1	8
Тема 3. Товарознавча судова експертиза	4	2	5	1	1	8
Тема 4. Ідентифікація та фальсифікація товарів	2	2	5	-		8
Змістовий модуль 2. Експертиза різних груп товарів та оформлення результатів експертизи						
Тема 5. Гігієнічна, санітарна, ветеринарна та екологічна експертиза товарів	2	4	5	1	-	9
Тема 6. Особливості товарознавчої експертизи продовольчих товарів	2	2	5	1	1	9
Тема 7. Особливості товарознавчої експертизи непродовольчих товарів	2	2	5	1	1	9
Тема 8. Оформлення результатів експертизи	2	2	5	1	1	8
Індивідуальне завдання	-	-	10	-	-	10
Усього годин	20	20	50	6	6	78

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	100 балівна – (100 балів протягом семестру)				Сума балів з навчальної дисципліни
	Поточний контроль 0-40 балів;				
	Контрольна робота 0-20 балів;				
	Індивідуальне завдання 0-20 балів;				
	Поточне тестування та самостійна робота				
	Модуль 1		Модуль 2		
	Поточний контроль	Контрольна робота	Індивідуальне завдання	Самостійна робота	
	Усне опитування, тестування	Письмова робота	Презентація	Тестування (КРС)	
	40 балів	20	20 балів	20 балів	
	100 балів				
Самостійна робота 0-20 балів;					
Підсумкова оцінка з дисципліни у стобальній шкалі переводиться у національну шкалу та ECTS за такою схемою					
Шкала оцінювання для екзамену					
університетська	національна			шкала ECTS (ECTC)	
90 – 100	5	відмінно		A	
80-89	4	добре		B	
70-79				C	
60-69	3	задовільно		D	
50-59				E	

	26-49	2	незадовільно з можливістю повторного складання	FX								
	1-25		незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	F								
Вимоги до письмової роботи	<p>Вивчення дисципліни передбачає обов'язкове виконання індивідуального завдання – (ІЗ).</p> <p>Індивідуальні завдання (ІЗ) виконується у вигляді презентації від 5 до 10 слайдів з вказанням назви завдання, шифру групи та прізвища виконавця. Розподіл завдань здійснює викладач в межах групи або лекційного потоку (згідно порядкового номеру чи іншим способом (можна використати метод роботи в малих групах), координатор староста.</p> <p>Оформляють ІЗ у вигляді презентації за допомогою інструментів Power Point, Prezi, Canva чи ін. (захист відбувається на останньому практичному занятті, презентація надсилається викладачу на електронну пошту).</p> <p>Максимальна оцінка за ІЗ становить 10 балів.</p>											
Семінарські заняття	<p>Поточні оцінки 2, 3, 4, 5, які можуть отримати під час семінарських занять (або тестування в системі дистанційного навчання) сумуються і розраховується середнє арифметичне (із заокругленням до десятих).</p> <p>Поточне тестування по окремих темах може проводитись у системі дистанційного навчання – результат відображається у відсотках, максимум 100%.</p> <p>Середній бал за поточний контроль переводиться у 30 бальну шкалу.</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Оцінка</th> <th>Умови отримання оцінки</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>5 «відмінно»</td> <td> <ul style="list-style-type: none"> - повний, правильний, послідовний, зв'язний, обґрунтований виклад питання, що супроводжується правильними прикладами; - все, що викладається повинно свідчити про глибоке розуміння і орієнтацію в явищах і процесах, що вивчаються; - правильні вичерпні відповіді на додаткові питання викладача, що мають мету з'ясувати ступінь розуміння студентом матеріалу, що ним викладається. </td> </tr> <tr> <td>4 «добре»</td> <td> <ul style="list-style-type: none"> - студент дає правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач для з'ясування глибини розуміння і вміння орієнтуватися в явищах і процесах, відповідає лише з деякою допомогою викладача чи колег; - при правильному і в цілому зв'язному викладі матеріалу, студент припускає у відповіді неточності, які виправляє сам або при першому зауваженні викладача; - недостатньо вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача. </td> </tr> <tr> <td>3 «задовільно»</td> <td> <ul style="list-style-type: none"> - студент виявляє знання і розуміння основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає суттєві помилки і усвідомлює їх тільки після повторної вказівки викладача; - відповіді на запитання дає не одразу, а тільки після деякого напруження пам'яті, при чому відповіді нечіткі; - не в змозі без допомоги викладача вивести </td> </tr> </tbody> </table>				Оцінка	Умови отримання оцінки	5 «відмінно»	<ul style="list-style-type: none"> - повний, правильний, послідовний, зв'язний, обґрунтований виклад питання, що супроводжується правильними прикладами; - все, що викладається повинно свідчити про глибоке розуміння і орієнтацію в явищах і процесах, що вивчаються; - правильні вичерпні відповіді на додаткові питання викладача, що мають мету з'ясувати ступінь розуміння студентом матеріалу, що ним викладається. 	4 «добре»	<ul style="list-style-type: none"> - студент дає правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач для з'ясування глибини розуміння і вміння орієнтуватися в явищах і процесах, відповідає лише з деякою допомогою викладача чи колег; - при правильному і в цілому зв'язному викладі матеріалу, студент припускає у відповіді неточності, які виправляє сам або при першому зауваженні викладача; - недостатньо вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача. 	3 «задовільно»	<ul style="list-style-type: none"> - студент виявляє знання і розуміння основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає суттєві помилки і усвідомлює їх тільки після повторної вказівки викладача; - відповіді на запитання дає не одразу, а тільки після деякого напруження пам'яті, при чому відповіді нечіткі; - не в змозі без допомоги викладача вивести
Оцінка	Умови отримання оцінки											
5 «відмінно»	<ul style="list-style-type: none"> - повний, правильний, послідовний, зв'язний, обґрунтований виклад питання, що супроводжується правильними прикладами; - все, що викладається повинно свідчити про глибоке розуміння і орієнтацію в явищах і процесах, що вивчаються; - правильні вичерпні відповіді на додаткові питання викладача, що мають мету з'ясувати ступінь розуміння студентом матеріалу, що ним викладається. 											
4 «добре»	<ul style="list-style-type: none"> - студент дає правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач для з'ясування глибини розуміння і вміння орієнтуватися в явищах і процесах, відповідає лише з деякою допомогою викладача чи колег; - при правильному і в цілому зв'язному викладі матеріалу, студент припускає у відповіді неточності, які виправляє сам або при першому зауваженні викладача; - недостатньо вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача. 											
3 «задовільно»	<ul style="list-style-type: none"> - студент виявляє знання і розуміння основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає суттєві помилки і усвідомлює їх тільки після повторної вказівки викладача; - відповіді на запитання дає не одразу, а тільки після деякого напруження пам'яті, при чому відповіді нечіткі; - не в змозі без допомоги викладача вивести 											

		<p>співвідношення з іншими проблемами дисципліни, що вивчається;</p> <ul style="list-style-type: none"> - допускає грубі помилки або зовсім пропускає матеріал і частково виправляє ці помилки тільки після вказівки викладача; - студент виявляє незнання більшої частини навчального матеріалу, нелогічно і невпевнено його викладає, у відповіді мають місце заминки і перерви, не може пояснити проблему, хоча і розуміє її; - викладає матеріал не достатньо зв'язано і послідовно.
	<p>2 «незадовільно»</p>	<ul style="list-style-type: none"> - студент припускається грубих помилок при викладі матеріалу і не виправляє ці помилки навіть при вказівці на них викладача; - виявляє повне незнання і нерозуміння навчального матеріалу і як наслідок цього - повна відсутність навичок як в аналізі явищ, так і у подальшому виконанні практичних завдань.
<p>Вимоги до контрольної роботи</p>	<p>Передбачено виконання контрольної роботи, яка проводиться в кінці вивчення курсу на семінарському занятті (0-20 балів).</p> <p>Контрольна робота включає такі види завдань:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теоретичне завдання (0-5 балів) 2. Теоретичне завдання (0-5 балів) 3. Задача (0-5 балів) 4. Тестові завдання 5 тести (0-5 балів) <p>У випадку online контрольна робота проходить в режимі тестування в системі дистанційного навчання (d-learn.pnu.edu.ua) 40 тестів по 0,5 бала (20 балів) (дві спроби – кращий результат).</p>	
<p>Самостійна робота</p>	<p>Студент опрацьовує питання, що призначенні для самостійного вивчення і для контролю за самостійною роботою (КСР) проходить тестування в системі дистанційного навчання (25 тестових питань, дві спроби – кращий результат). Результат відображається у відсотках, максимум 100%, при виставленні в журнал множиться на коефіцієнт 0,1.</p> <p>Максимальна оцінка за тестування становить 20 балів.</p>	
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Студент повинен набрати не менше 25 балів у сумі за такі види робіт:</p> <p>Поточний контроль (максимум 40 балів).</p> <p>Самостійна робота (максимум 20 балів).</p> <p>Індивідуальне завдання (максимум 20 балів).</p> <p>Якщо студент набрав менше 25 балів. Дозволяється, як виняток, з дозволу декана економічного факультету за заявою, погодженою з кафедрою підприємництва, торгівлі та прикладної економіки, одноразове виконання студентом додаткових видів робіт з навчальної дисципліни (відпрацювання пропущених занять, перескладання змістових модулів, виконання індивідуальних завдань тощо) для підвищення оцінок за змістові модулі.</p>	
<p>Підсумковий контроль</p>	<p>Підсумковий контроль – Залік.</p> <p>Підсумковий бал виставляється на останньому практичному занятті.</p> <p>Система оцінювання сформована так, щоб студент виконав у певні мірі кожен вид завдань.</p> <p>Бали за завдання можна отримати у дистанційній формі (у разі дії карантинних/військових обмежень (перебуваючи на індивідуальному графіку навчання)).</p> <p>Здобувача вищої освіти, який не ліквідував академічну заборгованість у встановлені терміни без поважної причини, відраховують з університету за академічну неуспішність або за його згодою направляють на повторне</p>	

вивчення навчальної дисципліни (планується за рахунок власного часу студента і не фінансується з бюджетних коштів).

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи. Виконання індивідуального завдання оформляють у вигляді презентації за допомогою інструментів Power Point, Prezi, Canva чи ін.

Академічна доброчесність. Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення в університеті <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.

Відвідування занять є важливою складовою навчання. Дозволяється вільне відвідування лекцій. Пропуски практичних занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку на консультаціях, при цьому оцінка не ставиться, а нб округляється.

Неформальна освіта. Результати неформальної освіти можуть зараховуватись відповідно до «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

Використання штучного інтелекту (ШІ) дозволяється як допоміжного інструменту.

Додаткові бали +10 балів за участь у конференції: виступ або тези; до 10 балів за сертифікат неформальної освіти.

8. Рекомендована література

Нормативно-правові акти:

1. Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2658-14> (дата звернення: 27.08.2023).

2. Національний стандарт N 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1440-2003-%D0%BF> (дата звернення: 27.08.2023).

3. Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 р. № 4038-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>.

4. Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень: наказ Міністерства юстиції України від 08.10.1998 р. № 53/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#Text>.

5. Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги: Закон України від 22 травня 2003 р. № 852-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text>.

Підручники та посібники:

1. Експертиза товарів [Електронний ресурс]: навчальний посібник / [А. А.Дубініна, І. О. Дудла, М. Р. Мардар та ін.]. Електрон. дані. Х. : ХДУХТ, 2017. 685 с.

2. Назаренко Л. О. Експертиза товарів: слайд-курс (Розділ «Експертиза продовольчих товарів»): навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2013. 312 с. URL: <https://library.nusta.edu.ua/depository/Оцифровані%20документи/ЕКСПЕРТИЗА%20ТОВАРІВ%20СЛАЙД.pdf>

3. Назаренко Л.О. Експертиза товарів («Експертиза продовольчих товарів»): навч. посіб. К.: «Центр учбової літератури», 2014. 312 с.

4. Петрова І. А., Петров С.О., Кричківська Л.В., В. Л. Дубоносов Загальні методи визначення якості та безпеки споживчих товарів : навч.-практ. посіб. Харків : ФОП Крамаренко Ю.М., 2017. 233 с.

5. Тіхосова Г.А., Вербицький О.М., Калінський Є.О. Митний контроль та експертиза товарів : навч. посіб. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 312 с.

6. Шостак Л.В. Експертиза товарів та послуг : Методичні рекомендації до практичних занять. Луцьк : Волинський національний університет імені Лесі Українки», 2023. 83 с.

Наочні матеріали

1.Ціжма О. А. Експертиза товарів: методичні рекомендації до семінарських занять, індивідуальної та самостійної роботи для студентів галузі знань 07 Управління та адміністрування ОР Бакалавр. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2024. 36 с.

Наукові публікації:

1. Сучасна товарознавча експертиза: теоретичні розробки, практичний досвід, проблеми і перспективи : матеріали І-ої Міжнародної наук.- практ. конф. (Львів, 30 вересня 2021 року) : тези доповідей / Відп. ред. Роман Заяць Львів : Видавництво «Растр-7», 2021.286 с. URL: <https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/suchasna-tov.-ekspertyza.pdf>
2. Ціжма Ю.І., Лишак О.А., Ціжма О.А. Окремі аспекти регулювання організації судових товарознавчих експертиз в Україні. *«Актуальні питання судової експертології, криміналістики та кримінального процесу»*, матеріали III Міжнародна науково-практична конференція 15 грудня 2021 р. Київський науково-дослідний інститут судових експертиз Міністерства юстиції України С. 316-319. URL: https://kndise.gov.ua/wp-content/uploads/2021/12/output_compressed.pdf
3. Ціжма Ю. І., Лишак О. А., Ціжма О. А. Діджиталізація як сучасна рушійна сила вдосконалення судово-експертної діяльності. *Міжвідомчий науково-методичний збірник «Криміналістика і судова експертиза, № 68, 2023. С. 40-47. URL: https://digest.kndise.gov.ua/wp-content/uploads/2023/07/vypusk_68-40-47.pdf*
4. Бузина С. О., Кравченко Р. В. Теоретичні та методологічні аспекти судової товарознавчої експертизи. *Молодий вчений. 2020. № 1 (87). URL: <http://molodyvchenu.in.ua/files/journal/2020/11/58.pdf>*
5. Павлова Т. О., Жученко О. Д. Призначення судової експертизи в концепції електронного кримінального провадження: теоретичний та практичний аспекти. *Юридичний науковий електронний журнал. 2020. № 3. С. 390–393. URL: www.lsej.org.ua.*
6. Досвід і проблеми судово-експертної діяльності в умовах воєнного стану в Україні : матеріали всеукраїнської наук.-практ. конф. (Львів, Київ, Одеса 28 вересня 2023 року) : тези доповідей / відп. ред. Роман Заяць, Юрій Чечіль, Дмитро Кішко Львів : Растр-7, 2023. 326 с. URL: <http://ndekc.lviv.ua/pdf/a05122023.pdf>
7. Актуальні проблеми теорії і практики експертизи товарів : матеріали Х Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (24 березня 2023 року). Полтава : ПУЕТ, 2023. 324 с. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/12842/97.pdf>
8. Лозова Т., Попович Н., Беднарчук М. С. Роль експертизи товарів в оціночній діяльності. 08 Mar 2023-Tovaroznavčij visnik-Vol. 1, Iss: 16, pp 141-150. URL: <https://typeset.io/papers/rol-ekspertizi-tovariv-v-otsinochnii-diialnosti-3g1d4gpi>
9. Експертиза та митне оформлення товарів : навч. посіб. для студ. закл. вищ. освіти / А.А. Мазаракі, Н.В. Мережко, Н.В. Калуга, Т.М. Коломієць, Т.А. Караваєв, В.В. Осієвська, С.В. Галько ; за ред. А.А. Мазаракі. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2019. 368 с.
10. Білоус І. В., Годзь В. С., Рябенко І. Ю. Відповідальність судового експерта: огляд чинного законодавства. *Міжвідомчий науково-методичний збірник «Криміналістика і судова експертиза»*, вип. 68, 2023. С. 84 – 94. URL: https://digest.kndise.gov.ua/wp-content/uploads/2023/07/vypusk_68-84-94.pdf

Ціжма Оксана Анатоліївна
Викладач кафедри менеджменту і маркетингу